

begonnen te geloven". En hoe was dit mogelijk? Men dacht over het algemeen alleen aan zijn werk: voor studie had men geen tijd. Willem Faber Zegers sloeg dan ook de spijker op de kop, toen hij de Westfriezen verweet, dat ze al te veel aan dit tijdelijke dachten. „Onkunde kan men aldus omschrijven," zo zeide hij in een predikatie op de 2e Paasdag in Hoorn, „dat men alleen maar aan het tijdelijke denkt. En wij zijn er in deze tijd juist op uit om op die manier dwaas en onverstandig te zijn."

Door dit gebrek aan goede vorming was de bevolking over het algemeen ruw en onbeheerst. Men hoorde dan ook verschillende klachten over baldadigheden in kerken en kerkhoven en verschillende plaatsen zagen zich dan ook genoodzaakt om scherpe maatregelen tegen deze ruwheden in hun keurboeken af te kondigen. Het dorp Burghorn wees in zijn wetboek van 1505 speciaal op het gebrek aan eerbied voor heilige plaatsen. De volksondeugd van dobbelen en gokken was tot het heiligdom des Heren doorgedrongen. „Item soo en moet niemant, wie hy sy," zo lezen wij in het keurboek, „in den kercke ofte op den kerckhoff in Borchorn dobbele, caetsen ofte anders boeveryen bedryven." In de stede Westwoud, waar de bevolking over het algemeen zeer luidruchtig was en gemakkelijk tot baldadigheden overging, wanneer ze een biertje hadden gedronken in de herberg, werd plechtig afgekondigd: „Voort moet nyemant, wie hy sy, op enighe kerckhoven smyten, slaen, noch an den kerckglas goyen oft eenich rebbelicheyt bedryven". In de kruiskamer van de Zuiderkerk van Enkhuizen kan men heden ten dage nog een geschreven verordening vinden van 16 Januari 1594, een trouwe copie van een reglement voor kerkorde, afgekondigd in het begin van de 16e eeuw. Men leest daarin onder meer het volgende: „Dat van nu voortan nyemantd tsy jonk ofte oudt hem sal vervorderen in de kercken deser stede te lopen, rasen, stoeyen, getier ofte onbehoorlycke geluyt te maken ofte eenige andere insolentie te bedryven, op poene vant op-perste cleet van den gebrekende oft thien stuyvers daervore".

Deze fouten zijn in het kader van die tijd heel begrijpelijk. De kerk was immers in die tijd practisch het enige officiële gebouw. Daar hadden de afkondigingen plaats, die de schout en de schepenen moesten doen; daar werden de doden